

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Razmere na slovenskem Goriškem.

Z Goriškega. [Izv. dop.]

Blagor narodu, ki življenja bridke skušnje zarezane nosi notri globoko v srce, da so mu o priležnem času, ko je treba modro, odločno postopati, — zlato vodilo. A tu je zelo nevaren sovražnik pozabljenost, ki mnogo žalostnih skušenj smrtno pokopa. — Bilo je pred šestimi leti, recimo, bilo je včeraj skoro. Trije so se nam ponujali za poslanca. Kakó smo se takrat, bratje mej soboj, grdo pogledovali! In vmes je padla marsikatera beseda, katere smo se pozneje sramovali. „Ali Lavrič ali Winkler — Tonklija ne poznamo“, tako se je vikalo od ene; „ali Tonkli ali Winkler — Lavrič nij za nas“ takó od druge strani. Ta je bila na volišti parola. In Winkler je mej volitveno borbo sladko dremal, ter se probudil kot poslanec. Letos se je isto ponavljalo.

Kje neki tiči vzrok tega da si ne prežalostnega, a vendar nepovoljnega rezultata? Mnogi trdijo, da slovensko prebivalstvo na Goriškem o disciplini malo, ali ničesa ne umeje. Tem je disciplina kozel, kateremu obešajo na glavo in rogé vse grehe goriške volitve. —

Kaj je disciplina? Gola definicija bi tu malo izdala. Pojdimo v duhu tja, kjer se nam izpostavlja na ogled utelesena, živa, praktična disciplina. Dne 26. maja je stopil narodni centralni volilni odbor v Ljubljani pred kranjske rojake. Ta dan je bila tam narodna disciplina spočela. In v ónem odboru smo videli moše, pred katerimi roka nehoté zgrabi za klobuk, ter se glava takoj skloni v pošten kompliment. In ta odbor podučuje, povzdiguje svoj

glas, svari, prosi, je vedno v dotiki z veljavnimi možmi, s pododbori na deželi. Vsi delajo za narodno idejo, da žile pokajo.

Nikjer nij slovenskega protikandidata. Požrtovalno, blago delovanje rodilo je tudi plemenit sad, slavno enoglasno zmago. Kranjskim volilcem z volilnim odborom na čelu čudi se ves avstrijski svet.

Je-li bila tudi pri nas na Goriškem disciplina takó organizovana? — Dne 8. maja razposlalo je naše politično društvo poziv rodoljubom, naj javijo svoje in ljudstva mnenje, komu naj se poslanstvo izroči. Od tega časa datira po našem mnenji desorganizacija naše discipline. Mnogim óno pismo, pravi izvirni greh goriške volitve, nij bilo po volji. Zdelo se jim je, v čegavo strugo se vse napeljuje. Trdili so ti, da bi bil praktičnejši pot ta, da bi bila „Sloga“ povabila takoj iz začetka vse zaupne, veljavne možé vseh stanov, naj bodo uže v „Slogi“, ali ne, v prvej vrsti vse slovenske deželne poslance, katere je ljudstvo s častnim zaupanjem uže počastilo, da bi se ti prej mej soboj posvetovali, ter se o poslančevih osebi zjedini. Tako ste tudi na Kranjskem delali. Ne ljudstvo samó, nego inteligencija ljudstva, rekali so, naj ima prvo besedo. Izobraženi naj bodo manje izobraženim vodniki. Drugače nij mogoče govoriti o organizaciji. A „Slogi“ se je bolje zdelo ukreniti jo po svoje. Poziv je bil razposlan, vržena je bila mastna kost mej ljudstvo, in za njo so se trgali Tonklijevi in Povšetovi privrženci, trgali se posebno na dan občnega zbora. Od zadaj pa so mirno stali Winklerja pristaši, takrat še maloštevilni, ter nadejaje se gotove zmage v pest se

smijali. Zato so tudi stopili javno na bojišče še le ob 11. uri z velikimi litanijami vseh Winklerjevih del.

Valovi razburjenosti so rasli. „Sloga“ je imela za svoj princip, da neče nikakor „uradnika“ za poslanca (vladnega kandidata) in naj bi ta obetal polno pest vladnih dobrot. In glejte! „Slogin“ kandidat, ki je bil ob enem društveni predsednik, je pri okrajnem glavarji ponujal svoje moči za kandidata, ki nam je takrat za vladnega veljal, ponujal je svoje moči, — ko se je začelo na obzorji njegove kandidature mračiti. Sploh je ta kandidat čudno ongavil s častnim zaupanjem, ki se mu je izraževalo od mnogo strani. Upanje, da postane, kar je tako srčno želel, mu je vedno bolj ugašalo. In vsi slovenski in tudi nekateri nemški listi naznanjali so njegovo odpoved, ter poudarjali njegovo uzorno rodoljubje. Ali povodna tica se v vodo potaplja, da se na drugem kraju zopet prikaže. V „klasičnih podobah“ (Stritarjevih) pravi Politrilides: „In vendar bodo natisnene“ (njegove pesni namreč), da si mu je [Dijogen dokazal, da niso piškavega boba vredne. Tudi ta kandidat se je zopet prikazal rekoč: „In vendar moram biti poslanec“!!

„Ko bi človek vse videl in vedel“, konec bi bilo sitne, umazane pravde. Zmagonosno bi stala sveta resnica na svojem častnem mestu. Ali svet se tako malo potrudi za resnico. „Slogin“ kandidat ve, živo občuti, kaj se mu očita, vé in občuti, da je s svojim laviranjem društvo grozno kompromitiral, da mu je dal skoro smrtni udarec; spominja se tudi, da je s tožbo grozil; na dalje on vé, da razupivajo njegovi častilci in prijatelji vse óne,

Listek.

Črtice o knjigi „Drugo Berilo in slovnica za ljudske šole“.

Na Dunaji. V c. kr. založbi šolskih knjig 1879.

(Objavil Tone Brezovnik.)

Kakor znano, poje naš Preširen v svojem „Godcu“: „Biló ni godú, svatovšnje, semnjá, de tje ne bili bi vabili ga.“ Tako nekako godilo se je nam slovenskim ljudskim učiteljem v zadevi slovenskih šolskih čitank. Tudi tu nij bilo konference, shoda, zbora da ne bi bili prosili slavno vlado za nje. In kakor je Kato vsak svoj javen govor končal z običajnim: „cetero autem censeo, Karthaginem esse delendam“, tako bil je tudi refrain vseh naših pogovorov (javnih in privatnih): „Če hočemo terjatve sedanjih učnih črtežev izpolniti, nam je neizogibno treba novih dobrih čitank.“ No, te naše želje in prošnje začele so se izpolnjevati, kajti uže lanska jesen prinesla nam je dolgo in željno pričakovano Miklošičevo „Za-

četnico in prvo berilo“. Da si smo želeli, da bi bila ta „Začetnica“ luč belega dne zagledala osnovana po novejši realnej metodi, kar je g. pisatelj začetkoma ssm nameraval, za pisalno-bralno metodo pa bi bil sedanji Abecednik, nekoliko popravljen, povsem zadostoval in bi vsaj slovenski učitelji mej obema metodama izbiro imeli; vendar smo to „Začetnico“ kot prvi korak, kot začetek izdavanja novih, tolikanj potrebnih čitank z veseljem pozdravili. In nijsmo se tedaj varali, kajti sedanje vroče poletje prineslo nam je iz c. kr. šolske založbe drugo knjigo, zvano: „Drugo berilo in slovnica za slovenske ljudske šole“. Kakor malo otroče velikonočni píreh, tako bil bi skoro tudi jaz to berilo, zagledavši je, k srcu pritisknil, blagoslovivši óne, ki so nam je preskrbeli. Ta moja velika radost, ko sem zagledal in v roke dobil novo čitanko, namenjeno za tretje in četrto šolsko leto, bo vsak lahko razumel, ako si predstavi učitelja, ki ves goreč za napredek šolstva v obče in svojega razreda posebe ima tako orodje v

rokah, kot je dosedanje „Prvo berilo in slovnica“, namenjeno za baš ista šolska leta. Kolikokrat se mi je milo srce topilo, ko sem videl pri naših sosedih Nemcih toliko različnih, bogato, da, prebogato z vsem potrebnim preskrbljenih čitank za ljudske šole! Zavidal sem nemške ljudske učitelje, ki svoje podučevanje lahko osnujejo „na podlagi beril“, a mi Slovenci?! Oh, zdelo se mi je pri taci prilikah, da smo mi Slovenci pač pravi pravcati „aschenbrödel“ mej vsemi drugimi narodi širne Avstrije! Oh, spominjal sem se naroda, ki se mi je tedaj še bolj smilil! S kakim svetim veseljem in zopet s kakim strahom odprl sem torej ta novi izrastek na našem ne prekošatem pedagogičnem drevesu! In takoj prvi površni pogled v to knjigo me nij varal; kajti našel sem v njej óno, kar sem dolgo pričakoval; óno, kar sem tako srčno želel; óno, česar nam je bilo potreba kot vode ribi; óno, za kar smo uže zdavnaj prosili, našel sem z eno besedo tu čitanko, kakršno — potrebujemo. Mogoče, da mi moje veliko, iznenadno veselje

ki verujó v istinitost njegovih grehov, za ničeve golobradce vroče krvi, ki bi najbolje storili čakati in čakati, da bi čas sam pravdo razsodil, ter resnico spravil na dan. Nam pa se bolje zdi: „nič čakati, z resnico takoj na dan!“ Prejšnji društveni odbor bi bil moral svojega prvosednika postaviti na obtožno klop, saj tu menda ne velja: „Prima sedes. . . .“ Društveni odbor je dolžan skrbeti za društveno čast; tu nij pardona, naj jo skruini uže Peter, ali Pavel. Bog daj, da bi res ne bilo, kar se govori; ljulstvu bi grenka prevara vesti ne težila in „Slogin“ kandidat bi še užival svojo prejšnjo čast. Taka je bila pri nas disciplina v bolj „viših krogih.“ Je-li potem mogoče terjati od ljudstva kaj boljšega gledé discipline?

Poglejmo še nekam drugam, da se nam ne bode pristranost očitala. Je-li bilo le na strani „Sloge“ in njenega kandidata vse takó ničevo, nemoško? Kaj pa s protikandidatom? Tu ne govorimo o Winklerji, kajti on nam je takrat bil vladni kandidat. Res je „Slogin“ protikandidat se je dolgo za ladijami kujal; zakaj — nij nam popolnem znano. Držal je križem roke tačas, ko je drugim pot čelo rosil. Zategadelj ga je ljudstvo prašalo, ko se je začel o času volitve iz zakotja bližati, rekoč: „Priatelj, kje si bil do sedaj?“ A le toliko in . . . ne več sme se temu gospodu očitati. Kajti v ostalem moramo priznati, da je drugod s krepko roko pomagal, kjer je šlo za ljudstva pravice in koristi.

Po vsem tem se nam nič čudno ne zdi, da so prišli volilci na bojišče s parolo: „Stara kost je dobra“, ali pa „na staro palico se naslonimo“, ali pa „kmeta v gaojnih botah pošljimo tja, da bodo gospodje našo revo videli.“ Nam se nič čudno ne zdi, da so volilci prej navdušeni za društvenega kandidata na dan volitve Winklerju svoje glasove oddali; da je mož, „Slogin“ odbornik, ki je pri občnem zboru priporočal društvenega kandidata, pri volitvi votiral za Winklerja. Tudi to se nam čudno ne zdi, da so se nekateri volilci na dan volitve izjavili, da so za vsacega kateregakoli kandidata, ki nastopi proti društvenemu kandidatu.

In po volitvi? Kaj je videlo naše oko? Prijatelj! Ti gledaš vesel plodonosno polje. Zlato klasje se valovito ziblje na njem, ko se z njim ponižni vetrič poigrava. Ali tam gori

na obzorje priklatil se je mali oblakič. In ta je hipoma gromonosen oblak, grozo noseč; strele švigajo iz njega, soluce se skrije, da ne vidi nesrečne vojske. Razburjeno nebo pokončava z ledenim zrnjem božjega blagoslova potno zemljo. In zato žalost guzdi v srci našega kmeta, katerega „moré skrbi in huda leta.“ — To podoba smo si predložili dné 24. julija v goriškej čitalnici, ko smo šteli pri občnem zboru našega političnega društva glave veljavnih mož. Toliko in ne več jih je prišlo, da je bilo moči zborovati.

Gospodje! Po nevihti nebo zopet svoje zlato lice pokaže. Ali nijmo bratje mej seboj? Ali nam v moških prsih ne bije srce vsem za svete domovine sveto stvar? Prekoračimo malo zagrajo, ki nas navidezno loči, podajmo si roko, v očeh naj jasno odseva, kar srce govori — in pred vsem ne zabimo življenja bridkih skušenj! Zberimo svoje moči, vsak naj dela, če tudi po mrvici, v prosepah zanemarjenega naroda.

Za nameček. Tu pri nas pihlja nekaj časa uže južni veter iz Trsta in iz Istre. Zjedinimo se! — tako se glasi od vseh strani. Res, zjedinimo se! Nihče naj ne hodi po stranskih potih. Eden in isti duh naj oživlja vse zavedne Slovence, duh, ki meri na domovine sveto stvar. Nāse, na svoj „jaz“ pozabimo. Sebične težnje so gnjusne. Krepko vihtimo „uma svitle meče“ v dveh političnih društvi, kakor do sedaj. „Edinost“ ima v tržaški okolici, v Istri posla dovolj. Goriška „Sloga“ pa naj nesložne brate zbēre v složno delovanje. Laglje je malo čedo voditi, nego veliko. Kdor je v malem mojster — skaza, kaj bode še-le v velikem?! To meri se ve da le na naše goriške razmere. Ideja naj bode nad nami, ona naj nas združi v nameravano edinost.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 22. avgusta.

Cesar **Franjo Josip** se je novemu ministerstvu zahvalil za njegove čestitke ob svojem godu jako srčno in izrazil pri tej priliki svoje simpatije za delovanje novega ministerstva.

Način, kakor se agitira zdaj v ustavovernih krogih proti novemu **ministerstvu**, iz vseh strank zloženemu, kaže, da tako imenovana ustavoverna stranka neče nobene druge politike, kakor „biti klādivo ali nákovalo“,

óna hoče vladati na korist svoje stranke, pravi „Pol.“, ali pa nákovalo biti. Avtonomisti so pri volitvah večino dobili, da si jim je volilna postava neugodna, ustavoverci so sami pokazali, da so nezreli in nesposobni za vladanje. Po vsem bi bilo osnovanje avtonomističnega ministerstva logično. Namesto tega se je sestavilo ministerstvo, v katerem je pet Nemcev, 4 ustavoverci! Avtonomisti so pokazali, da nehte biti „nákovalo“. Pa vse nič ne pomaga, ustavoverci se pripravljajo na brezozirno opozicijo. Če bode vlada močna, nij se bati zdanje ustavoverne stranke, kajti časi so zdaj drugi, nego so bili ob času Hohenwartovem, ustavoverstvo se je osem let kazalo kot nesposobno za vladanje, nemška prevzetnost pa od leta 1870 je tudi jako pristržena in ne bo več z vspehom vtikala se.

Grof **Andrassy** se je vrnil včeraj iz Terebesa na Dunaj. Določil se bode zdaj njegov naslednik, katerega bode predlagal Andrassy cesarju, ki pa na ta predlog nij vezan.

Kakor se kaže, bode vendar naša avstrijska vojska vmarširala v **Novi pazar**; tja je odšla uže avstrijsko-turška komisija na ogled, samo Husni paša, jeden turških zastopnikov, je ostal v Sarajevu.

Vnanje države.

Iz **Carigrada** se nekako poroča, da hoče sultan odstaviti guvernerja vshodnje Rumelije kneza Vogoridesa, in da je to baje uže naznanil evropskim vladam. Knez Vogorides si je za to natvezil jezo turškega sultana na vrat, ker je pravično postopal z Bolgari vshodnje Rumelije.

Telegram 21. t. m. pak javlja, da so še Beduini v El-Šatiru uprli. Guverner Mezopotamski je poslal tja vojakov, da bodo upor udušili.

Francoski minister za vnanje zadeve Waddington je v Lionu pri obedu izjavil, da bode vlada zagovarjala Ferryjeve naučne predloge; vprašanje o amnestiji da smatra ona za rešeno. Nadalje je dejal, da se bodo davki za prihodnje leto zdatno znižali, ako kaj nepovoljnega ne pride vmes. Zlaj vlada popoln mir, Francoska da stoji z vsemi vlastmi v prijateljskih zvezah.

Italijanski časopis „Diritto“ piše dné 19. t. m.: Skupščina kardinalov je denes v navzočnosti papeža sklenila od italijanske vlade nazaj zahtevati pantheon, ki je katoliška lastina. Pantheon je bivši velik rimski tempel, katerega so pa l. 607 posvetili Mariji.

Tudi **španjska** vlada hoče v Afriki ostrejšo politiko pričeti. Španjsko diplomatstvo zahteva, ka se morajo dogovori točno izpolnjevati. Vojni minister prične izvrševati davno uže izdelane načrte, po katerih se bode v Ceuti napravil glavni kapitanat, ter se bode v tem mestu in povsodi drugod španjsko vojaštvo namnožilo. To hoté storiti Španjci za-

oko kali, a vendar moram trditi, da ta nova čitanka dela vso čast sestavljaltem, tako kar se tiče nje uvrstitve in da čitanka zadostuje kolikor toliko vsem terjatvam, kar jih moremo do kake čitanke staviti v idealnem, formalnem, materijalnem in literarno-historičnem obziru.

V idealnem obziru prinaša nam čitanka obilo res prav moraličnih in poučnih povestij in pesnij, ki nam bodo izvrstno sredstvo za izobraženje značaja in blagočuta. (Tu sem hočemo šteti zgodovinske povesti. Mladost Aleksandra Vélikega, Solon in Krez, Krez in Cir, cesar Tit in Belizar, kajti drugače za ta šolska leta ne smejo imeti pomena.)

Da bo pa čitanka tudi v formalnem obziru zadostovala, t. j., da bo postala pravo sredotočje vsega jezikoslovnega poduka, tega nam je porok, razen nekaj malenkostij, koje hočem nižje omeniti, res izboren jezik in konstrukcije.

Prav bogato je čitanka oskrbljena za dosego materijalnega namena njenega. Kajti

oblika prav dobrih sestavkov (razprav) o vsakojakih živalih (dojivkah, ticah, žuželkah i. dr.), rastlinah, podnebnih prikazkih, domovinoslovju in zgodovini, so nam porok, da sedaj ne bo več težko res „na podlagi beril“ po učnih črtežih nam predpisani smoter doseči.

Kar nas tudi zelo veseli, je, da se je tudi v literarno-historičnem obziru skrbelo za to, da so se imena pisateljev raznih sestavkov in pesnij pod njih izdelke postavila. Tu najdemo imena Slomška, Boris Mirana, Cimpermana, Jenka, Vilharja, Janežiča, Valjavca i. dr. To je prav; kajti otroci naj se zgodaj seznaniijo z vsemi veljavnimi moži na polju narodnega slovstva, da jih uže v zgodnej mladosti častiti, ljubiti in spoštovati začnó. Obžalovati moram le, da je vsaj polovica spisov ostala brez podpisa pisateljevega. Zakaj je temu tako, ne moremo pravega uzroka najti!

Toliko torej v obče. Naj mi bode sedaj še dovoljeno, nekaj podrobnostij in pomanjkljivosti omeniti, koja naj bi se po mojih

mislih popravila prej ko knjiga nastopi pot v šole.

Na strani 20 stoji: „Kadar prideš v tujo hišo, odkrij se, pozdravi domače, kakor je spodobno in razumno, povej česar bi rad. — Ako pa greš v kako imenitnejšo hišo, osnaži si obuvalo, odkrij se, potrkaj lahko na vrata itd.“ Po mojih mislih pa naj bi vselej, kadar pridemo v tujo hišo, potrkali, si obuvalo osnažili in se odkrili, pa ne samo tedaj, kadar pridemo v kako imenitnejšo hiše.

Na strani 50 slovi: „V starih časih so po golobih pisma in poročila v daljne kraje pošiljali.“ Znano pa je, da se baš v najnovejših časih v velikem „stylu“ taki golobi pismonoši odgojujejo. Osobito ne smemo tu pozabiti na veliko rolo, koja so taki golobi igrali v francosko-nemškeji vojni od leta 1870 do 1871.

Sestavka stran 44: „Krava, konj, ovca in pes“, in stran 54: „Bučela in ovca“ sta si v protislovji; kajti v prvem teh sestavkov gospodar zavrnišvi ovco dá psu prednost pred

radi tega, ker so izvedeli iz Ceute in Tangera, ka sultan samo lenobo paze v svojem haremu, mej tem pak njegovi uradi molzejo prebivalstvo in je Arabi ropajo. Pri tem pak da je vsega kriv zastopnik Angleške, ki je prav za prav sultanov prvi minister in voditelj in je samo on kriv vsega zla.

Dopisi.

? Iz Ljubljane 22. avgusta. [Izv. dopis.] (Visoka politika; „Bildung und Fortschritt“? prazne jasli.) Gospod urednik! Še malo prostora vas denes prosim, samo malo, da omenim še necega lista ljubljanskega, katerega „Slovenski Narod“ uže sedem vlaških let popolnoma ignorira. Ta list je óna zloglasna „Laibacher Schulzeitung“, katero je rodil pred sedmími leti Lasser-Stremayrov veleumi par. Sicer bi tudi jaz ne oziral se na ta obskuren listič, ali pred par dnevi mi je dober prijatelj skrivnostno stisnil nekov papir v roke, in ko si ogledam, kaj imam v roci, opazim tega prijatelja danaidski dar: „Laibacher Schulzeitung“. Jaz se vsem, udam se v voljo božjo in pričem ogledavati si listič od znotraj in od zunaj. Se ve, da se je pri tem prijelo tudi nekoliko mojih očij in opazil sem tedaj tudi tega lista spremembo. Nosi sicer še zmirom svoje ime „Laibacher „Schul“-zeitung“, ali ukvarja se samo s politiko, in sicer z visoko, menda za to, da pripravi svojo peščico čitalcev za njihov visok bodoč poklic, ko bodo nemško kulturo nosili doli mej „barbare“ južne Slované. To nij kar si bodi. Gledam dalje in zapazim nekov „abwehr“, in podpis? Eh! zazdehalo se mi je, a nekov „Perné“ me je dregnil v oči, in tedaj sem jel pazljivejše čitati ta „abwehr“ — proti komu? proti „Slovenskemu Narodu“, kateremu pravi ta Perné, „obmann“ menda tistega „zweigvereina“ na Notranjskem, da se bojuje on za „bildung in fortšrit“. Hm! čudno, on se bori za fortšrit, pak pravi „wir“ — kdo so ti? Aha, to mora gotovo biti óni ljubljanski „ritter von der traurigen gestalt“, kateri je vso nemčursko „bildung“ v štant vzel, in kateremu je enkrat „Narod“ dejal, da je „lump“, on pak je ta priimek hladnokrvno spravil v žep, kar očitno kaže njegovo veliko modrost.

No, óni Perné, kateri je z „Laib. Schulz.“ redakcijskim peresom pisal tisto „abwehr“, je sè svojimi tovariši tako majhena in neznatna oseba, da nij vredno nanj ozirati se;

vsaj vemo, kako kmalu bodo ljudje njegove baže mej učiteljstvom jeli svoje plašče sukati, kašdar jim bode drug veter povedal, ka tako „bildung“ mej slovenskim ljudstvom širiti je prepovedano. Sicer pak se vidi, da so postale jasli „Laib. Schulzeitunge“ uže precej prazne. Kaj se če? Vsake reči je enkrat konec, in tudi dispozicijski fond, iz katerega je zajemala dolgo taka in enaka golazen, se je uže osušil — vsaj za ta listič. Ker je pak dobro, da Slovenci spoznajo gade za grmom, čem vam prihodnjič, g. urednik, opisati životopis nekaterih sodelavcev političnega lista in denuncijantovskega „Laib. Schulzeitunge“. Kakor Slovani Čehi, tako moramo mi zdaj zahtevati: Učitelj mora biti za narod, a ne narod za učitelja.

Iz Repentabra na Krasu 19. avgusta. [Izv. dopis.] Slovesnost na čast rojstvenega dne našega presvitlega cesarja Franc Josipa I., se je v tukajšnji občini sijajno, kakor menda nikdar prej, praznovala, ter smelo rečem, da malokatera vas na Krasu je tako veselje napravila. Uže na predvečer se je župan s podžupani in družimi zbral na tukajšnjem romantičnem hribci, gder se je začelo pred zdravo Marijo zvonove pritrkovati in z možnarji streljati, in to ponavljajoč v pozno noč. Velikanski kres, razsvitljeval je po širocem črno noč, in zlate iskricice so se vzdigovale proti nebu k Najvišjemu, ter mu naznanjevale zvestobo in udanost, katero v naših prsih gojimo do našega presvitlega vladarja, sosebnó, ker nam je dal ministerstvo, ki bode Slovanom pravičnejše. H koncu se je iz mnogih grl zagnal trikratni živio naš presvitli vladar.

Dne 18. avgusta je bila ob 9. uri zjutraj sv. maša, katere se je udeležila šolska mladež, in s petjem poveljevala sv. opravilo; občinsko starešinstvo, kr. šolski svetovalci in množica družih. Pred mašo, mej mašo in po maši se je z možnarji živahno streljalo. Po maši je g. učitelj mladež zopet v šolo odvedel, ter jej pomen svečanosti raztolmačil.

Iz Starega trga poleg Loža 21. avgusta. [Izv. dop.] V nekem nemškem obskurnem listu sem nedavno bral, da na Ruskem nihilisti zažigajo hiše in kljubu vladi požigajo skrivaj cvetoča mesta in vasi, ter razdirajo in pokončujejo ondoto blagostanje. Nehoté mi je prihajalo to sumničenje včeraj na misel, in jel sem premišljevati: da li so tudi v naši domovini „nihilisti“, kajti ne mine

dan, da bi ne čitali o kakovem požaru na slovenskej zemlji. Enako grozno vest moram tudi denes iz našega gaja poročati.

Včeraj, 20. t. m. po šestej uri zvečer je nastal ogenj pri tukajšnjem ključavničarju Rebeku, vulgo Cigoju. V hipu je bilo celo poslopje v ognju, in pretila je nevarnost vsemu bližnjemu pohištvu, posebno zaradi tega, ker je sosedova hiša z deskami krita, in so sploh vsi podstreški natlačeni sená in slame, kar je graje vredno. Pod takovimi podstreški so kuhinje brez dimnikov in nasledek temu je, da plavajoče iskre letajo in užigajo krmo. Na takov način je nastal baje požar pri Cigoju, kateri se je pa — hvala Bogu — kmalu udušil.

Da se je ogenj omejil, zahvaliti se je brzej pomoči. Na migljaj so došli vrli Ložani z brizgalnico in krepki gasili, da se nij požar širil; izvrstno je vodil brizgalnico mestni sluga Kete, za kar občno pohvalo zasluži. Došli sta tudi pozneje na pogorišče dve občinski brizgalnici iz Pudoba in pripomogle k omejitvi požara. Voditelja teh brizgalnic opozorim, da morajo brizgalnice biti vselej napolnene z vodo, da se takoj v ogenj seže; ker precej dolgo časa mine prej nego se brizgalnice napolnijo z vodo, kakor se je včeraj pripetilo. Brizgalnice morajo biti za vsak slučaj in vselej pripravljene. Naše ljudi opomnim pri tej priliki, naj o enacih žalostnih pripetljajih o požaru od vode do ognja naredé vrste, da si podajejo vodo, kar je hitreje in se lahko vzdržuje red. Pri včerajšnjem gašenju smo se nepotrebno drug drugega polivali in si napotje delali. — Omenim še, da je navedeni pogorelec nepremožen in zasluži usmiljenje, kakor navadno vsi enaki nesrečneži.

Domače stvari.

— (Tiskova pravda „Slovenskega Naroda“.) Naši bralci se bodo morda še domislili male prepirke, ki smo jo imeli z bivšim zdaj odstopivšim kamniškim županom g. J. Keclom. Nam se je iz Kamnika telegrafiral, da je odstopil od županstva. Ker smo vedeli, da je Kecl z vsem mestom razprt in skregan, verovali smo telegramu in ga natisnili. Drugi dan smo dobili pa iz Kamnika drug telegram s podpisom „J. Kecl“, ki pravi, da nij odstopil. Tega telegrama nismo sprejeli, misleči, da more biti tudi le mistifikacija kacega privrženca Keclovega. Ker noben telegram nij lastnoročno podpisan, torej, smo računili mi,

vsemi živalmi, a v drugem sestavku pa zopet gospodar pravi: „Ovca mi je največja dobrotnica mej živalimi“. Tu je torej ovca, prej nazaj postavljena, vendar prva.

Mej Slovenci je navada, da se starši, učitelji, gosposka i. dr. vičejo, a vendar nahajam v tej čitanki to nedoslednost, da se oče (stran 6, 147), mati (stran 30), teta (stran 25), cesar — še naš sedanji — (stran 150), okrajni glavar (stran 120) itd., tičejo, le „gospod“ župnik (užče drugi néma v čitanki tega naslova! Se ve učitelja, ki se največ z otroci peča in ki uže itak v prevelikej časti pri ljudstvu stoji, v za šolo namenjenej knjigi „gospoda“ imenovati, bila bi abundantia! Ka-li? — Od kod to razlikovanje!?) in neki uže pred več kot tisoč leti umrli papež se pa — vičeta (stran 138)!

Nezapodljivo mi je, kako da se, tika-joče se sestavkov s pisanimi črkami z nami tako skopo ravna. V Začetnici samo eden sestavek pisan, tukaj pa zopet samo štirje, pa še

tisti v takih črkah, ki jih mi pri otrokih trpeti ne smemo. Zakaj bi se pri pisanih sestavkih ne rabile črke v ónih oblikah, kakor nam jih „Začetnica“ pri svojih vajah v čitanji predstavlja. Pa je tudi kandidatom strogo zapovedano v šoli z otroci le ónih oblik se posluževati, a sedaj moramo videti v novih čitankah stare prepovedane oblike črk. — Ker se uže sedaj toliko govori in pisari — in ne po krivici — o oslavljenju očij pri učencih, naj bi bil tudi tu pisan tisk nekaj večji in razločnejši.

Ako preidem sedaj na negativne pogoške te čitanke, moram kot prvega omeniti, da pogrešam, ker je čitanka namenjena za 3. in 4. šol. leto, v kojem so po učnih načrtih predpisane iznajdbe srednjega veka, kakršnega koli sestavka o ónih iznajdbah. Ako so našli sestavki iz stare grške in rimske zgodovine v njej prostora, se moram čuditi, da se je to, kar je zapovedano, pa izpustilo. One sestavke iz grške in rimske zgodovine, smatrati

moram, kakor uže zgoraj omenjeno, le kot moralčne pripovedi, a ne kot zgodovinske, kajti učni črteži nam ne dovoljujejo, česa iz stare zgodovine učiti.

V sestavku „Stari Slovani“ pogrešam mej božanstvom, če se uže Gruden in drugi bogovi naštevajo, Vil, Babe, povodnjega in hostnega moža, kajti to so božanstva, na koja se je vera še do dandenes mej prostim ljudstvom ohranila. Tudi o zažiganji kresov nij ničesar omenjeno, da si je to zažigauje ekskluzivno slovanska navada itd.

No želel bi tudi še kak popis človeških vnanjih in poglavitnih notranjih delov, pri popisu živalij in rastlin imel bi rad tu in tam kako primerno pesen ali pripoved (basen) vmes vpleteno, kar vse stori poduk zanimivejši in ker imajo take baže spisi neko posebno moč na človeško srce in fantazijo.

(Konec prih.)

nij noben dokument. Kecel nas je po svojem adv. dr. Supanu zaradi prestopka § 19 tožil pri tukašnji delegirani sodnji. Sodnik prve instance g. adj. Čuček je bil tega mnenja: da telegram nij lastnoročno podpisan dokument, da se s telegramom lahko tudi kdo mistificira, da ga lahko pošlje tudi kdo drug, da torej urednik nij dolžan smatrati samega telegrama kot avtentičen popravek v smislu § 19. tiskovnega zakona. Zato je bil urednik „Slov. Nar.“ v prvi instanci nekriv izpoznan, oproščen. — Ali zastopnik tožiteljev je vložil priziv na drugo instanco, deželno sodnijo v Ljubljani. Včeraj je bila obravnava. Predsednik sodišča je bil g. d. nads. svetovalec Kaprec, sodniki gg. Zhuber, Ribitsch in Boschitsch. To sodišče je „principijalno vprašanje o telegramu“, kakor je tožitelj dr. Supan imenoval ta naš casus, tako odločilo, da telegram kot novinarski popravek zadostuje in urednik „Slovenskega Naroda“ je bil obsojen na 20 gold. globe. Pravd smo imeli uže obilo, a obsodba „Sl. Nar.“ je to prva v Ljubljani.

— (Utopljenka.) Piše se nam od tu: Denes okolo 9. ure zjutraj našli so čolnarji v Ljubljani blizu iztoka Malega grabna truplo okolo 18 let stare mlade utopljene deklice. Sumi se, da je ubožica sama skočila v vodo, kajti pri njej se je dobilo 50 gld. gotovega denarja in drobiža. Utopljenko so izvlekli na suho ter jo odveli v mrtvašnico, kjer se bode po raztelesenju trupla morda poizvedelo, da li je res sama smrti iskala, ali pa bila morebiti od drugega pahnena v vodo, kajti na glavi imela je malo telesno poškodbo.

— (Tragična osoda.) Včeraj je Fr. Mahovne, 28 let stari delavec pri zidanju nove hranilnice vesel o poludne vrgel svoje zidarsko orodje proč in hotel iti doli z odrov, da bi kosil. Žena ga je zdolaj čakala s kosilom. Toda nij mu bilo namenjeno utešiti še enkrat lačni želodec; stopil je na desko katera je omahnila in ubogi delavec je z viškoma na tla padel. Nezvestnega so v bolnico prenesli, teško da bi več vstal.

— (Iz Zagreba) se nam piše: Anton Beženšek je sprejel ponudo bolgarskega ministra financij, ter bo šel v Sofijo. Plače bo dobival 5000 frankov na leto. — Poročali smo uže, da je bolgarska vlada ponudila temu našemu rojaku učiteljsko mesto in stenografsko službo.

— (Iz Črnomlja) se nam piše: Črnomeljska čitalnica je praznovala rojstveni dan Nj. Vel. svitl. cesarja z godbo, petjem, tombolo in umetnim ognjem na grajskem vrtu, ki je bil lep za ta večer z lampijoni, svetilnicami in transparenti prirejen. Po kratkem a jedrnatem nagovoru g. Deva zagrmeli so trikratni „živio“ na svitl. cesarja; daljši program pa se je moral nekoliko skrócić, ker je začel dež resno nagajati. Navzoč je bil razen družih gostov tudi c. kr. okrajni glavar g. Weiglein. — S to veselico je zopet pokazala, kakor sploh ob vsakej priliki, slovenska narodna čitalnica v Črnomlju svojo udanost do svitl. vladarja.

— (Strah pred kaznijo.) Iz Kranja se nam poroča: Neki Ropov Janez, fant iz Britofa pri Predoslih, je za dobro spoznal denes skočiti z novega železnega mostu pri Kranji, ki pelje čez Kokro, nad 30 metrov visoko. Potolkel se je zeló, a odgovarjal je še, ko so ga našli. Sliši se, da je bil ukradel 50 gld., a se je hotel tako odtegniti pravici in kazni.

— (Vabilo častitim gosp. udom c. kr. kmetijske družbe kranjske) v izredni občni zbor 3. dne septembra 1879. (Zbirališče je v dvorani mestnega magistrata dopoldne ob 9. uri.) Obravnaval v tem zboru se bode le samo en predmet, namreč: preuredba § 27. družbenih pravil od 1867. leta, ki naj se v prihodnje razdeli v 2 oddelka: A. in B. Oddelak A. obsega celi § 27. dosedanjih pravil, premeni se le odstavek IV., ki naj se v prihodnje glasi: IV. V odsek za rejo goveje živine in drobnice, potem poljedelstvo in senožestvo. Oddelak B. je nov dodatek k § 27 dosedanjih pravil, ter naj se glasi tako-le: Zraven imenovanih odsekov, v katere se iz središkega odbora volijo odborniki, je pa še en poseben samostojen odsek za konjerejske zadeve kranjske. Ta odsek opravlja svoj posel samostojno po določilih svojega statuta. S c. kr. državnimi in drugimi uradi občuje ta odsek po potu središkega odbora družbe kmetijske, ki jim vse vloge in predloge odsekov brez premembe izročuje. Tu ima podpisani odbor le še to opomniti, da nasvetovana prememba je posledica tega, kar je občni zbor sklenil 29. januarja t. l., ko se je obravnavala 6. točka tedanjega programa, po kateri se imajo opravila bivše c. kr. deželne konjerejske komisije izročiti posebnemu odseku c. kr. kmetijske družbe kranjske.

— (Nepoznan slepar) je dve ženski v Parizlah brašlavske fare z žoltim drobižem za igranje opeharil, da so mu ga s papirnatim denarjem zamenile, ker so verovala, da so cesarski zlati.

— (Zoper tatove) branil se je s sekiro posestnik Kantužar v Dobjem, pa je bil od zločincev hudo obstreljen in tudi njegova žena ranjena.

Lisnina opravištvu: G. M. R. na Premu. Plačano do 31. avgusta.

Umrli v Ljubljani.

20. avgusta: Franc Oblak, sin paznika v posilnej delavnici, 4 mes. star, na poljanskej cesti št. 40, za črevesnem katárom. — Jožef Temelj, konduktor pri južnej železnici, 35 let star, na dunajski cesti št. 35, za vročinsko boleznijo. — Marija Slivar, uradnega sluga žena, 47 l., v Florjanskih ulicah št. 25. — Jarnej Grum, delavec, 75 l., na dunajski cesti št. 7, za pljučno mrtvico.

22. avgusta: Vernik Tomaž, milar, na poljanskej cesti št. 63, za pokaženjem krvi. — Janez Bitenec, 14 m., na mestnem trgu št. 17, za božjastjo.

V deželnej bolnici: 20. avgusta: Janez Švelec, milarski delavec, 45 let, za pljučno tuberkulozo.

Tuji.

22. avgusta: **Evropa:** Bass iz Dunaja. Pri **Sionu:** Bernardi iz Trsta. — Schacher iz Celovca. — Wondra iz Dunaja. — Jeskovic iz Trsta. Pri **Malič:** Bausenwein iz Dunaja. — Poper iz Bistrice. — Mossburger, Berges, Baller, Oberländer iz Dunaja. — Kauscheg iz Kamnika. — Hofbauer, Böhm, Külb iz Dunaja. — Lehman iz Gradca. — Rohne iz Dunaja. Pri **avstrijskem cesarji:** Pöschl iz Gradca. — Dworatschak iz Dunaja. Pri **bavarskem dvoru:** Lončarič iz Reke. — Kovač iz Kranja.

Dva dijaka

se vzameta v stanovanje in hrano. Izvé se v Chrönovej ulici št. 6 v I. nadstropji. (385)

Kupijo se črešplje (slive)

naj si bode v katerem kraju hoče, po dobri ceni, in sicer bi jih pri posestniku na domu lahko plačali po 3 gld. vagon in še celo čez.

Kdor ima tega blaga na prodaj, naj se oglasi pod naslovom: **N. N. & Comp.** (pri Gorici, pošta Kviška. (385-1)

Dunajska borza 22. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)			
Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	65	gld.	95
Enotni drž. dolg v srebru . . .	67	"	95
Zlata renta . . .	78	"	60
1860 drž. posojilo . . .	124	"	50
Akcije narodne banke . . .	821	"	—
Kreditne akcije . . .	261	"	70
London . . .	116	"	60
Srebro . . .	—	"	—
Napol. . .	9	"	27
C. kr. cekini . . .	5	"	50
Državne marke . . .	57	"	10

Štev. 5233.

(374-3)

Razglas.

Za dekliško sirotišnico baronice Lichtenturnove v Ljubljani oddalo se bode 20 deželnih ustanov.

Pravico do teh ustanov imajo deklice ali popolno, ali na pol sirote kranjskih staršev, katoliške vere, ki so 6. leto starosti dopolnile, in katere niso na telesu ali na duhu morda tako pohabljeni, da bi to odgojo storilo nemogočo ali bitstveno zaviralo. Deklice se bodo podučevale v predmetih ljudske šole ter v različnih ženskih ročnih delih in dobodo v zavodu obleko, obuvalo, perilo, sploh vso hrano.

Prošnjiki naj starost, vero, zdravstveno stanje, način osirotbe, šolsko spričevalo in ubožstvo dokažejo v nekolekovanih prošnjah, katere so vložiti

do 10. septembra 1879

po dotičnem okrajnem glavarstvu, v Ljubljani pa po mestnem magistratu.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1879.

Razne Schlöhmlechove in Spitzveve matematične knjige

se po ceni prodajo, kje, pové opravištvu „Slovenskega Naroda“.

Kdor jih želi kupiti, naj se brž oglasi, ker prodajalec otide v malo dneh iz Ljubljane.

Nova restavracija

z velikim vrtom se je v Kranji št. 172 zraven knezo-škofove hiše odprla. Tam se toči nepopačeno dolenjsko vino in Kozlerjevo pivo. Tuje popotvanjske rodovine, katere gotove ure kositi želijo, naj naznanijo svoj prihod pismeno. Z vrta je najlepši izglede na planinske gore. V bližnjem potoku Kokri so toplice za gospode in gospe, voda ima veliko železa in apnenka raztopljenega, gorkota je zdaj 17 do 19° Ream. Stanovanje čez potleje dobodo v Kranji tuji prav po ceni, in si morejo pri podpisnem naročiti.

V Kranji, meseca avgusta 1879.

(379-2)

Sl. Pour.

Posebno vpljivanje

prave dr. Poppove

anaterinine ustne vode

zoper rahlo, bolehalo in čestokrat krvaveče zobno meso.

Večletno vporabljanje različnih zobozdravniških sredstev nij moglo ozdraviti mojega rahlega, bolehaliga in čestokrat krvavečega zobnega mesa, dokler nijsem se posluževal anaterinine ustne vode od c. kr. dvornega zdravnikarja za zobe J. G. Poppa na Dunaji, Stadt, Bognergasse 2, na kar je zlo hitro in popolnem minolo.

Vsled tega čutim se dolžnega, da to sredstvo silno priporočam vsem onim, ki na enakim zlu trpijo.

Zürich.

Grof F. A. Bolty m. p.

Zaloga imajo v Ljubljani, vse lekarne kakor tudi gg.: Ant. Krisper, Ed. Mahr, J. Karinger, F. M. Schmitt, V. Petričič, L. Pirkar, P. Lassnik, Terček in Nekrep; v Postojni: J. Kupferschmidt; v Škofje Luki: C. Fabiani; v Kočevju: J. Braune; na Krškem: F. Bümches; v Idriji: J. Warta; v Kranji: K. Savnik; v Litiji: Mülhewinkel, lekar; v Metliki: Matijevič nasledniki; v Novem mestu: D. Rizzoli in J. Bergmann; v Radovljici: A. Roblek; v Kamniku: J. Močnik; v Črnomlju: J. Blazek; v Vipavi: A. Deperis.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.